

EL IX CONGRÉS INTERNACIONAL DE CIÈNCIES PREHISTÒRIQUES I PROTOHISTÒRIQUES (U.I.S.P.P.) CELEBRAT A NIÇA DEL 12 AL 19 DE SETEMBRE 1976

EL CONGRÉS I LA SEVA ORGANITZACIÓ

Convocat des de 1973, el «IX Congrés Internacional de Ciències Prehistòriques i Protohistòriques», celebrà les seves sessions i actes complementaris durant els dies 12 al 19 de setembre de 1976, sota l'alt patrocini de S. E. el President de la República Francesa. Com a insígnia del Congrés es va adoptar l'important crani d'un arcantròpi trobat a Taltavull (Catalunya Nord). Cal assenyalar que, malgrat ésser França el país d'origen de les ciències prehistòriques, aquest fou el primer congrés d'aquesta sèrie que s'hi ha organitzat.

Al final del VIII Congrés, celebrat a Belgrado, es va designar President i Secretari general del IX Congrés als professors Lionel Balout i Henry de Lumley. De conformitat amb la seva convocatòria es varen inscriure en aquesta sessió 3.400 prehistoriadors procedents de 84 països. Les reunions i colloquis varen tenir com a marc esplèndid i adequat les instal·lacions de la Universitat de Niça en el Parc Valrose.

La minuciosa preparació prèvia, l'eficàcia del secretariat, l'organització dels simposis o colloquis sobre els problemes més candents de la ciència prehistòrica, tot acompanyat d'excellents publicacions, a les quals farem referència, així com els resultats de les discussions promogudes entre els més destacats representants de

la Prehistòria de tot el món, que presentaren novetats sensationals, fan que aquesta reunió pugui ésser qualificada com la més important entre les celebrades fins ara al servei d'aquesta ciència.

DESENVOLUPAMENT DEL CONGRÉS

La cerimònia d'inauguració es celebrà el dia 13 en el Palau d'Exposicions de la ciutat de Niça, pronunciant parlaments les següents personalitats: Sr. Jacques Médecin, Ministre-secretari d'Estat per al Turisme i Alcalde de Niça; Sir R. Syme, president del Consell Internacional de la Filosofia i les Ciències Humanes de la UNESCO; Sr. Robert Chabbal, Director general del CNRS; el professor Lionel Balout, president de la UISPP; el professor H. de Lumley, Secretari general del Congrés; la Sra. Alice Saunier-Seité, Ministre-Secretari d'Estat per a les Universitats, i M. Gatera, Director adjunt de la UNESCO. Els acompanyaren a l'estrada diverses personalitats científiques; entre elles, els professors J. Piveteau i A. Leroi-Gourhan, el Dr. Gamal el-Moukhtar, Ministre-Secretari d'Estat per a la cultura del govern egipci, el senyor R. Joffroy, director del Museu de Saint-Germain-en-Laye, etcètera.

La sessió s'inicià amb la lectura d'un missatge del President de la República als congressistes, del qual subratllem les següents frases: «*L'archéologie et la préhis-*

toire sont des sciences fondamentales pour l'homme moderne: elles apportent une contribution capitale aux questions qu'il se pose sur lui-même, sur son origine, sur sa nature, sur sa destinée. Dans un monde divisé, elles témoignent de l'unité de l'espèce humaine.» Els altres discursos glossaren, sota diferents aspectes, l'estat actual de la ciència prehistòrica i els resultats que eren d'esperar del Congrés.

Durant el Congrés es celebraren 30 col·loquis o sympòsia especialitzats¹ al mateix temps que funcionaven 10 seccions, moltes d'elles simultàniament, per a la lectura de les comunicacions presentades que passaven del miler. Entre els col·loquis, per la seva importància, destacarem els dedicats a: les més antigues indústries d'Àfrica en el qual destacarem les troballes dels últims anys a Etiòpia i a Kènia i a les platges fòssils del Marroc; el dedicat als més antics homínides, amb presen-

tació de les més recents troballes antropològiques a la vall abissínia de l'Omo, els australopitecs sud-africans i els nous sinantropus; els dos col·loquis complementaris sobre el poblament preneanderthalià i l'evolució de l'Aixelià a Europa; els dedicats a les estructures de l'hàbitat, tant del Paleolític Mitjà com del Superior; el titulat «els corrents estilístics en l'art mobiliari del Paleolític Superior» que feu conèixer importants materials inèdits de l'Europa oriental i interessants aportacions sobre cronologies i estils; el que estudià els orígens de la domesticació, com els dedicats al Neolític varen demostrar la complexitat creixent que s'ha d'atribuir a aquest fenomen; el dedicat a les civilitzacions del vas campaniforme que contribuï a corroborar la complexitat i major antiguitat d'aquest grup cultural; etcètera.

Les sessions pròpies del Congrés van

1. I. *Datations absolues et analyses isotopiques en Préhistoire, méthodes et limites* (Jacques Labeyrie y Claude Lalou, directores), 211 pàgs. amb figures. — II, *Chronologie et synchronisme dans la Préhistoire circum-méditerranéenne* (Gabriel Camps, director), 180 pàgs. amb figures. — III, *Deuxième colloque sur la terminologie de la Préhistoire du Proche-Orient. Terminology of Prehistory of the Near East* (Fred Wandorf, dir.), 186 pàgs. amb figures. — IV, *Banques de données et méthodes formelles en Archéologie préhistorique et protohistorique* (Mario Borillo i Louis Bourrelly, dirs.), 182 pàgs. amb figures. — V, *Les plus anciennes industries en Afrique. The earlier industries of Africa* (J. Desmond Clark i Glyn Isaac, directores), 216 pàgs. amb figures. — VI, *Les plus anciens hominidés* (Phillip V. Tobias i Ives Coppens, directores), 466 pàgs. amb figures. — VII, *Le Paléolithique inférieur et moyen en Inde, en Asie Centrale, en Chine et dans le Sud-Est asiatique* (Asok K. Ghosh, dir.), 252 pàgs. amb figures. — VIII, *Les premières industries de l'Europe* (Karel Valoch, dir.), 184 pàgs. amb figures. — IX, *Le peuplement anténéandertalien de l'Europe* (Andor Thoma, dir.), 48 pàgs. amb figures. — X, *L'évolution de l'Acheuléen en Europe* (Jean Combier, dir.), 168 pàgs. amb figures. — XI, *Les structures d'habitat au Paléolithique moyen* (Leslie F. Freeman, dir.), 106 pàgs. amb figures. — XII, *Les sépultures néandertaliennes* (Bernard Vandermeersch, dir.), 40 pàgs. amb figures. — XIII, *Les structures d'habitat au Paléolithique supérieur* (André Leroi-Gourhan, dir.), 102 pàgs. amb figures. — XIV, *Les courants stylistiques dans l'art mobilier au Paléolithique supérieur* (Zoya Abramova i Paolo Graziosi, dirs.), 154 pàgs. amb figures. — XV, *Périgordien et Gravettien en Europe* (Bohuslav Klima, dir.), 154 pàgs. amb figures. — XVI, *L'Aurignacien en Europe* (Januz Kozłowski, dir.), 200 pàgs. amb figures. — XVII, *Habitats humains antérieurs à l'Holocène en Amérique* (James B. Griffin, dir.), 200 pàgs. amb figures. — XVIII, *Le premier peuplement de l'archipel Nippon et des îles du Pacifique: chronologie, paléogéographie, industries* (Chosuke Serizawa, dir.), 44 pàgs. amb figures. — XIX, *Les civilisations du 8.e au 5.e millénaire avant notre ère en Europe: paléoenvironnement, structures d'habitat, outillages, économie* (Stefan Karol Kozłowski, dir.), 174 pàgs. amb figures. — XX, *Origine de l'élevage et de la domestication* (Eric Higgs, dir.), 248 pàgs. amb figures. — XXI, *La néolithisation de l'Europe occidentale* (Gérard Bailloud, dir.), 90 pàgs. amb figures. — XXII, *La Préhistoire océanienne* (José Garanger, dir.), 252 pàgs. amb figures. — XXIII, *Les débuts de la métallurgie* (Hermann Muller-Karpe, dir.), 246 pàgs. amb figures. — XXIV, *La civilisation des Vases Campaniformes* (Jean Guilaine, dir.), 216 pàgs. amb figures. — XXV, *Les Champs d'Urnes dans le Midi de la France* (Charles Lagraud, dir.), 54 pàgs. amb figures. — XXVI, *Les âges des métaux dans les Alpes* (Aimé Bocquet, dir.), 170 pàgs. amb figures. — XXVII, *Les gravures protohistoriques dans les Alpes* (Emmanuel Anati, dir.), 78 pàgs. amb figures. — XXVIII, *Les mouvements celtiques a partir du Ve siècle avant notre ère* (Paul-Marie Duval i Vincelas Kruta, dirs.), 38 pàgines. — XXIX, *Le passage du 1er au 2e Âge du Fer en Europe* (René Joffroy, dir.), 98 pàgines. — XXX, *Les relations entre l'Empire Romain tardif, l'Empire franc et ses voisins* (Karl Bohner, dir.), 296 pàgs. amb figures.

ésser les següents: 1, Metodologia; 2, Paleolític Inferior; 3, Paleolític Mitjà; 4, Paleolític Superior; 5, Mesolític; 6, Neolític; 7, Edat del Bronze; 8, Edat del Ferro; 9, Grans Migracions, i 10, Arqueologia sub-

bres amb els textos previs de les comunicacions a sessions i colloquis, així com la sèrie de llibres de les excursions prèvies i posteriors al Congrés. Però hi hagué, a més, altres publicacions. En lloc principal

Inauguració del Congrés en el Palau d'Exposicions de Niça

marina. Cal subratllar la transcendència de les comunicacions presentades a la secció de Metodologia, amb importants aportacions a la classificació automàtica de les indústries prehistòriques, la tipologia, els anàlisis i les datacions absolutes.

PUBLICACIONS

Quan començà el Congrés es donà als participants una àmplia col·lecció de lli-

cal destacar els tres volums, amb un total de més de 2.500 pàgines que, amb un pròleg del President de la República, el Sr. Valéry Giscard d'Estaing, i sota el títol *La Préhistoire Française*, reuneixen treballs de 236 investigadors i constitueixen una notable «mise au point» de la investigació prehistòrica en territori francès, obra que serà d'una gran utilitat per a tots aquells que treballen en la ciència dels orígens humans. Els dos primers vo-

lums d'aquesta obra monumental han estat dirigits pel Prof. H. de Lumley i el tercer pel Prof. J. Guilaine.²

També cal indicar que alguna de les exposicions a que es farà referència va disposar d'excel·lents catàlegs i impresos, així com d'expressius «posters». Finalment, indicarem que en locals annexos al Secretariat va funcionar una exposició bibliogràfica amb aportacions de diverses llibreries i centres d'investigació. Una de les llibreries es va encarregar de presentar les publicacions de l'Institut de Prehistòria i Arqueologia de la Diputació Provincial de Barcelona, l'únic organisme espanyol present en aquesta manifestació.

EXCURSIONS

Abans, durant i després del Congrés s'efectuaren 17 excursions, generalment d'alguns dies de duració, que permeteren que els participants estrangers coneguessin un gran nombre de museus, jaciments i monuments prehistòrics i protohistòrics

de França. De cada un d'aquest viatges es va editar una guia amb detalls tècnics, descripció i bibliografia.³

Per la seva relació amb el nostre país desitgem subratllar les excursions que portaven les sigles C2 i C3. A la primera, sota la direcció del Prof. Guy Barruol, assistit per una vintena de col·laboradors, es visitaren els llocs protohistòrics de la Provença i del Rosselló amb etapa final a Catalunya. En efecte, el dia 26 de setembre un grup nombrós de congressistes visità la ciutat ibèrica d'Ullastret i també la greco-romana d'Empúries, on foren obsequiats per les Diputacions Provincials de Girona i Barcelona.

En el curs de la segona d'aquestes excursions, sota la direcció del Prof. H. de Lumley, assistit per 35 col·laboradors, es visitaren els jaciments paleolítics del Languedoc, del Rosselló i de Girona. El dia 29 de setembre es va dedicar a la Caune de l'Aragó (Taltavull, Pirineus Orientals), on s'han trobat restes humanes de 450.000 anys d'antiguitat que s'han qualificat com «el més antic europeu» i també com «el

2. A, *Programme du...*, 152 pàgs. (24 × 15,5 cm.). — B, *Resumés des communications*, 646 pàgs. (24 × 15,5 cm.). — C, *Programme et resumés des communications, supplément*, 92 pàgs. (24 × 15,5 cm.). — D, *La Préhistoire Française*, Prefaci del President de la República, Mr. VALÉRY GISCARD D'ESTAING, 2 toms en 3 volums (31 × 21 cm.), París, CNRS, 1976: tom I (HENRY DE LUMLEY, dir.), *Les civilisations paléolithiques et mésolithiques de la France*, dos vols. de 1.584 pàgs, 125 quadres, 566 figs. i 2 làms. en color; tom II (JEAN GUILAINE, dir.), *Les civilisations néolithiques et protohistoriques de la France*, un vol. de 924 pàgs., 20 quadres, 381 figs. i 1 full plegat. — E: (Catàleg de l'exposició del CNRS al «Palais de la Méditerranée» de Niça), *3 millions d'années: l'aventure humaine. Le C.N.R.S. et la Préhistoire sur les cinq continents*, París, C.N.R.S., 1976, 56 pàgs. amb figures (22 × 24 cm.). — F (Catàleg de l'exposició organitzada pel C.N.R.S. a la «Gallerie des Ponchettes», de Niça), *Préhistoire française, vingt ans de Recherches préhistoriques en France*, 118 pàgs. amb figures (22 × 8 cm).

3. A1, Leroi-Gourhan, André; Allain, Jacques Brezillon, Michel: *Sud du Bassin Parisien*. — A2, Joffroy, René; *Champagne, Bourgogne*. — A3, Giot, Pierre-Roland: *Bretagne*. — A4, Rigaud, Jean-Philippe; Vandermeersch, Bernard: *Sud-Ouest (Aquitanie et Charente)*. — A5, Clottes, Jean: *Pyrénées*. — A6, no publicat. — A7, Millotte, Jacques-Pierre; Thévenin, André; Chertier, Bernard: *Champagne, Lorraine, Alsace, Franche-Comté*. — A8, Combier, Jean; Thevenot Jean-Paul: *Bassin du Rhône, Paléolithique et Néolithique*. — A9, Bocquet, Aimé; Lagrand, Charles: *Néolithique et âges des métaux dans les Alpes françaises*. — A10, Verron, Guy: *Nord-Ouest de la France (Bassin de la Seine, Bassin de la Somme et Nord)*. — B1, Lumley, Henry de; Barral, Louis: *Sites paléolithiques de la région de Nice et grottes de Grimaldi*. — B2, Courtin, Jean: *Sites néolithiques et protohistoriques de la région de Nice*. — B3, Goudineau, Christian: *Sites de l'âge du Fer et gallo-romains de la région de Nice*. — C1, Lumley, Henry de; Fonvielle, Marie-Elisabeth; Abelanet, Jean: *Vallée des Merveilles*. — C2, Lumley, Henry de: *Provence et Languedoc méditerranéen, sites paléolithiques et néolithiques*. — C3, Salviat, François; Barruol, Guy: *Provence et Languedoc méditerranéen, sites protohistoriques et gallo-romains*. — C4, Jehasse, Jean; Grosjean, Roger: *Sites préhistoriques et protohistoriques de l'île de Corse*. — Tots els volums entre 100 i 300 pàgines. — El *Bulletin Signalétique*, del CNRS, vol. XXXI, 1977, n.º 2 (78 pàgs.) dona un índex analític i recensió de totes les publicacions del Congrés.

primer català», descobriment antropològic de caràcter transcendent, un dels més destacats entre els presentats al Congrés. El dia 30, els quaranta especialistes que participaven en aquesta excursió, visitaren els jaciments prehistòrics gironins de Serinyà i Banyoles que, des de fa alguns anys, són escenari de les excavacions d'un equip franco-espanyol que dirigeix el senyor Narcís Soler sota la supervisió dels professors H. de Lumley i E. Ripoll. Dintre de la mateixa jornada es varen inaugurar les noves instal·lacions del Museu Comarcal de Banyoles (secció de Paleolític i laboratoris) i una bella exposició de materials paleolítics al Palau de la Fontana d'Or, a Girona. Referit a aquests llocs i amb motiu d'aquesta visita es va publicar un interessant volum escrit per diferents autors i recopilat per J. Canal i N. Soler, editat gràcies al mecenatge de la Caixa d'Estalvis de Girona. Posteriorment l'exposició de la Fontana d'Or fou traslladada a Barcelona i exhibint-se en una sala de la Biblioteca de Catalunya.⁴

ALTRES ACTIVITATS RELACIONADES AMB EL CONGRÉS

Amb motiu del Congrés s'organitzaren quatre grans exposicions. La més important, sens dubte, fou la titulada *3 Millions d'anées, l'Aventure Humaine; le CNRS et la Préhistoire sur les cinq continents*, bellament instal·lada al Palais de la Méditerranée, de Niça. Els investigadors francesos hi presentaven els resultats de les seves excavacions a l'estranger, en moltes ocasions amb estreta relació i col·laboració amb investigadors d'altres nacionalitats.

L'activitat en territori metropolità fou presentada a la Galeria des Ponchettes sota el títol *Préhistoire française, vingt ans de recherches préhistoriques en France*. Contenia notables materials d'informació d'excavacions des del Paleolític Inferior fins a l'Edat del Bronze.

En el Museu d'Història Natural del municipi de Niça es va presentar una altra exhibició, més modesta, titulada *Environnement de l'Homme fossile*, dedicada a exposar els mètodes dels laboratoris francesos al servei de l'Arqueologia. Per últim, en el Museu Arqueològic de Cimiez es presentà l'exposició titulada *Civilisations des Âges des Métaux dans les Alpes méridionales*, amb un inventari dels poblats i troballes prehistòrics de l'esmentada regió.

Menció particular mereix l'obertura al públic del Museu de Terra Amata, en el centre urbà de Niça. Es tracta d'un museu de jaciment per presentar un campament de caçadors d'elefants d'una antiguitat de 450.000 anys, amb indústria de l'Aixelià inferior, fauna, estructures d'hàbitat i marc cronològic. Des del punt de vista científic és un conjunt d'una importància excepcional. Des del punt de vista museístic és una bella realització amb ús de mitjans audiovisuals i tècniques novíssimes. També fou inaugurat el *Centre de Recherches Archéologiques (CRA)* de Sophia-Antipolis (Valbonne). Es tracta d'un centre enorme amb instal·lacions construïdes especialment per allotjar tota mena de laboratoris en relació amb la investigació arqueològica (dibuix, fotografia, fotogrametria, banc de dades, servei de càlcul, biblioteca, etc.) que arribarà a ocupar 20.000 m² de serveis i estarà servit per 300 persones.

4. Canal i Roquet, Josep, i Solé i Masferrer, Narcís: *El paleolític a les comarques gironines*, Girona, 1976. — Carbonell, Eudald, et alii: *Exposició materials paleolítics de les comarques gironines*, Barcelona, 1976.

Durant el Congrés celebraren reunions els següents organismes: Consell Permanent de la UISPP (que organitza aquests congressos), «Paleoecology of Early Man» (comissió de l'INQUA), «Far Eastern Prehistoric Association» (FEPA), «International Council of Archaeozoology» (ICAZ) i l'«European Society of Physical Anthropology».

Per les novetats presentades i pel seu valor científic volem fer esment de les sessions de cinema especialitzat. Es presentaren més de vint-i-cinc films, produïts tots ells en relació amb professionals de la Prehistòria de Txecoslovàquia, França, Holanda, Hongria, Anglaterra, URSS i USA.

Finalment, no volem deixar de assenyalar alguns dels nombrosos detalls que feren que a la reunió, altament científica, s'hi afegissin altres aspectes agradables, amb visites a diferents llocs de la Costa Blava, passi de lliure circulació pels transports públics, oficines de correus, telègrafs i telèfons a la mateixa seu del Congrés (amb utilització d'un mata-segells

especial amb la insígnia del Congrés), festa amb berenar-sopar als jardins de Cimiez, etc. Fora del programa del Congrés i com a corollari d'aquest, el President de la República invità un reduït nombre de prehistoriadors a un dinar a l'Elisée el dia 21 de setembre. A més dels organitzadors del Congrés i de diverses autoritats hi participaren cinc investigadors estrangers: els professors J. Desmond Clark (Berkeley-California), Jamana Ra (Kyoto), P. V. Tobias (Johannesburg), Charles McBurney (Oxford) i E. Ripoll (Barcelona). La reunió durà tres hores, durant les quals el senyor Giscard d'Estaing, que era President d'Honor del Congrés, s'interessà pels resultats d'aquest i comentà les troballes més importants i recents.

Com a resum i en breus paraules direm que aquest Congrés, que difícilment podrà repetir-se, ha estat una autèntica fita d'or en la història de la investigació prehistòrica. La propera reunió tindrà lloc a la ciutat de Mèxic l'any 1981. — E. RIPOLL PERELLÓ.